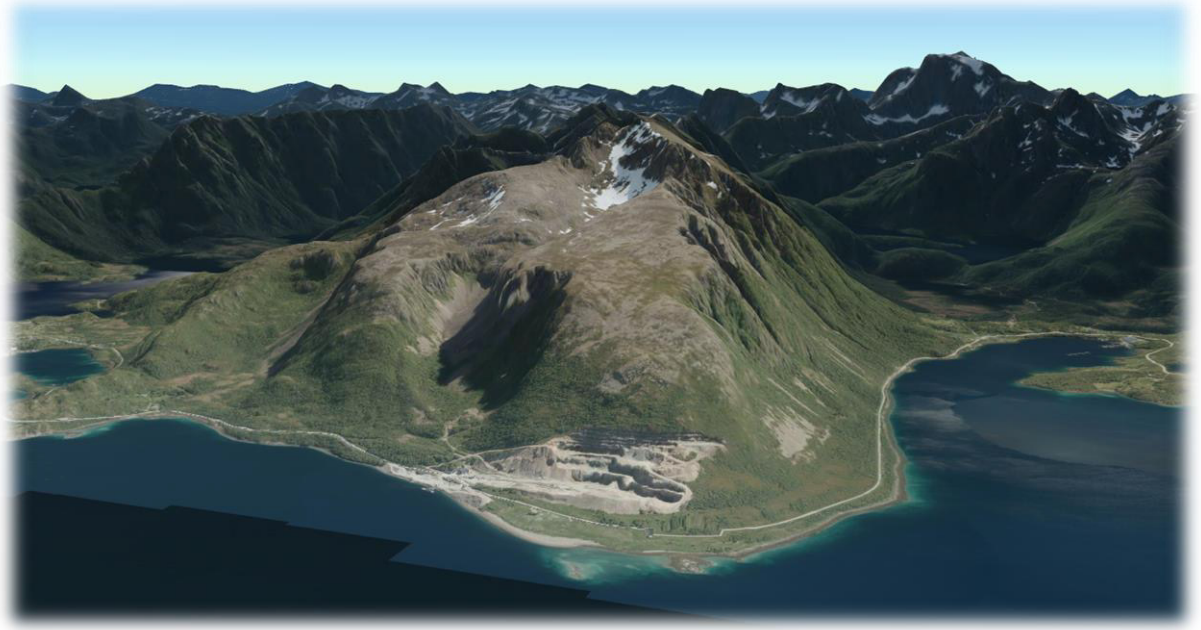
Søknad om etablering av oppsamlingsområde og midlertidig omlegging av flyttlei

Gullkista – Sortland kommune

Gullkista masseuttak og omegn fra lufta. Utklipp fra kommunekart.com 3D kart.

Innhold

1.0 Søknad 2

2.0 Bakgrunn og formål 2

3.0 Dagens forhold 3

4.0 Foreslått omlegging 4

4.1 Flyttemønster og retning 6

4.2 Andre tiltak gjennom ny reguleringsplan og konsesjon 7

5.0 Vurdering av virkninger 7

6.0 Vilkår som foreslås til LMD sitt vedtak 8

2. Operativ plan for passasjer: 8

3. Trafikk og sikkerhet: 8

4. Funksjonstesting og justering: 8

5. Midlertidighet og tilbakeføring: 8

6. Grunneierrettigheter: 8

7. Miljø og skånsom utførelse: 8

6.1 Avtaler og ansvar 8

1. Tiltakshaver (masseuttak): 9

2. Reinbeitedistriktet 9

3. Vegeier (Nordland fylkeskommune): 9

4. Grunneier 9/2: 9

5. Kompensasjon og privatrettslige tiltak: 9

6. Rapportering og avvik: 9

1.0 Søknad

I henhold til Reindriftsloven § 22 søkes det om etablering av oppsamlingsplass og omlegging av eksisterende flyttlei fra området Gårdsdalen/Gullkista i Sortland kommune. Omleggingen skal sikre at flytting av rein kan gjennomføres trygt og effektivt, uten hindring av eksisterende masseuttak og planlagt utvidelse av masseuttaket. Omleggingen er av reinbeitedistriktet ønsket å være midlertidig, slik at flyttleia kan tilrettelegges for å tilbakeføres til så nær opprinnelig trasé som mulig når masseuttaket avvikles, tilrettelegges og revegeteres.

2.0 Bakgrunn og formål

Området Gullkista er i dag regulert til masseuttak (PlanID 1870_2010263), og området er gjenstand for en ny regulering som legger til rette for utvidelse av masseuttaket videre inn i Gårdsdalen.

Flyttleien er i dag sperret av masseuttaket, noe som ikke ble hensyntatt i tidligere regulering fra 2010. I pågående reguleringsprosess for utvidelse av masseuttaket (PlanID 1870_2019350) er det gjennomført reindriftsfaglig konsekvensutredning og konsultasjon med reinbeitedistriktet. Både konsekvensutredningen og konsultasjonene konkluderer med at dagens flyttlei er blokkert og påvirkes i en slik grad at funksjonen reduseres vesentlig. Den pågående reguleringsprosessen søker å bedre forholdene gjennom tiltak i planen, privatrettslig avtale og kompensasjon fra tiltakshaver. For å sikre oppsamlingsplass som ikke kan sikres innenfor planavgrensningen søkes det i tillegg om omlegging i henhold til reindriftsloven § 22.

Formålet med omleggingen er å opprettholde en reell og sikker funksjon for reindriftens flytting forbi området, samtidig som pågående og planlagt virksomhet kan fortsette.

2.1 Samfunnsnytte – Gullkista masseuttak

Masseuttaket i Gullkista er en sentralt plassert ressurs i regionen, og forekomsten er vurdert som *regionalt viktig* for forsyning av byggeråstoff i NGUs pukkdatabase.

Masseuttaket bidrar til samfunnsnytte ved å sikre lokal og regional tilgang på byggeråstoff (pukk/stein) som er nødvendig for vei- og anleggsprosjekter, kommunaltekniske tiltak og byggeaktivitet. Kortreist tilgang til masser reduserer behov for langtransport, noe som kan gi lavere klimagassutslipp, lavere kostnader og økt leveringssikkerhet for offentlige og private prosjekter. Uttaket i Gullkista har også en betydelig miljøfordel ved at store deler av transporten skjer med båt. Dersom driften

ikke kan videreføres, må massene hentes fra uttak uten slik tilgang. Dersom 500 000 tonn må erstattes med transport på vei, tilsvarer dette rundt 17 000 vogntogturer (tur/retur), sammenlignet med ca. 200 båtlaster. Det vil gi økt trafikkbelastning, høyere CO_2-utslipp og negative konsekvenser for både miljø og trafikksikkerhet.
Uttaket gir i tillegg arbeidsplasser og lokal verdiskaping, og bidrar til robusthet i forsyningskjeden for kritiske materialer til drift og utbygging av infrastruktur.

Som påpekt av DMF og andre fagmyndigheter vurderes det også som mer bærekraftig å videreføre drift i eksisterende masseuttak, enn å etablere nye uttak. Videre drift konsentrerer miljøbelastningen til allerede påvirkede områder som gir lavere samlet miljøbelastning enn etablering av nye uttak i urørt natur.

Det påpekes til slutt at dersom reguleringsplanen for utvidelse av uttaket i Gullkista ikke blir vedtatt, vil uttaket måtte avsluttes innen noen få år, da det er i ferd med å gå tom for stein. Massene som i dag leveres fra uttaket vil måtte leveres fra andre steder.

Uttaket leverer kvalitetsstein til et bredt spekter av samferdsels- og byggeprosjekter i regionen, og bidrar til forutsigbar materialtilgang til både større og mindre tiltak. Gullkista dekker i dag rundt 30 % av det regionale behovet, noe som tydelig understreker uttakets samfunnsnytte og betydning. Dette er et relevant moment ved vurderingen av om det foreligger berettigede interesser som tilsier at en midlertidig omlegging av flyttleia kan fastsettes, samtidig som reindriftas bruk ivaretas gjennom konkrete avbøtende tiltak.

Søknaden om omlegging av trekklei er ment å ivareta reindriftas lovfestede bruk gjennom konkrete avbøtende tiltak, samtidig som den samfunnsmessig viktige forsyningen av byggeråstoff kan opprettholdes på en forutsigbar og sikker måte.

3.0 Dagens forhold

3.1 Dagens situasjon – flyttlei

Flyttleien er per dags dato sperret grunnet masseuttaket på Gullkista (se figur 1). Dagens situasjon gjør det i praksis svært vanskelig for reineier å føre en ønsket flytting forbi området.

Med gjeldende reguleringsplan fra 2010 vil situasjonen forholde seg slik. Reguleringsplanen har ikke avbøtende tiltak i forhold til reindriften.

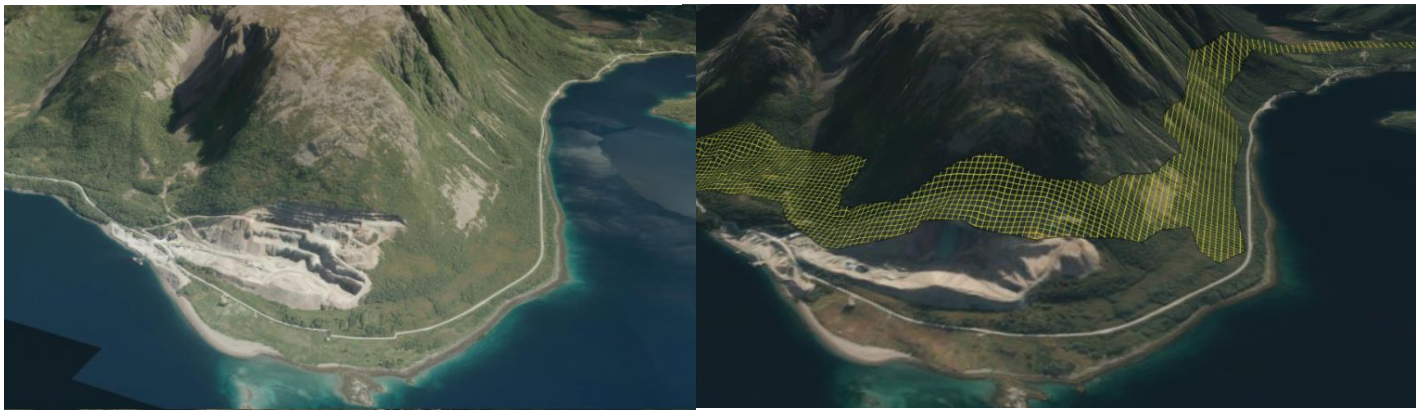
3.2 Konfliktpunkter

Området for Gullkista masseuttak blokkerer flyttleien. Masseuttaket som helhet er et

stort konfliktpunkt for flyttleien i dette området (se figur 1).

3.3 Sårbare perioder

På grunn av dagens fragmentering av beiter i hele regionen er reinbeitedistriktet presset til å måtte forflytte rein på annen måte enn den tradisjonelle. Vinterbeitesituasjonen beskrives som prekær. Vinterbeite er i hovedsak langs kysten der det også er størst utbyggingspress, hvor fragmenteringen gir et stort arbeidspress på driften. Arbeidsressursen er ikke tilstrekkelig til å få til sesongflyttingen på en god måte når den totale belastningen blir så stor som den er. Konfliktpunktet på Gullkista, hvor alternative ruter er svært begrenset gjør vinteren til en ekstra sårbar periode.

figur 1: *figuren med 3D utsnitt viser tydelig hvordan flyttleien er sperret av dagens masseuttak. Utklipp er hentet fra kommunekart, og Kilden NIBIO kartlag reindrift.*

4.0 Foreslått omlegging

Det søkes om å fastsette ny midlertidig flyttlei med flyttbare gjerder/mobile installasjoner og oppsamlingsplass på nedsiden av masseuttaket. Det legges ikke opp til permanent fast gjerdeanlegg utover det som er nødvendig for sikker og kontrollert bruk under flytting. Søknaden omhandler omlegging for å sikre oppsamlingsplassen som ikke kan sikres i reguleringsplanen da den er utenfor planområdet.

Reinbeitedistriktet har i samarbeid med tiltakshaver for masseuttaket diskutert privatrettslige tiltak. I forbindelse med dette har reinbeitedistriktet pekt ut et område de ønsker å benytte til reingjerde og oppsamlingsplass. Tiltakshaver har sikret dette med en privatrettslig avtale med grunneier (vedlegg 1). Det er dette området man i denne søknaden ønsker sikret som del av flyttleien, til driften i masseuttaket avsluttes og revegeteres (figur 2 og 3).

Oppsamlingsplassens plassering er valgt fordi omleggingen er dimensjonert for sør–nord flytting, som er den eneste praktisk gjennomførbare flytteretningen under drift av Gullkista.

Gnr./bnr. 9/2 i Sortland kommune ønskes sikret og avsatt i forbindelse med omlegging av flyttleien, som vist på figur 2 og 3.

Figur 2: *Nordorientert oversiktsbilde fra kommunekart som viser masseuttaket til høyre og tomten som ønskes registrert og brukt til oppsamlingsplass med rød markering.*

Figur 3: *viser hvor det søkes om oppsamlingsplass, og hvor eksisterende flyttlei er registrert.*

Selv om flyttleien flyttes nedover mot veien, vil området i stor grad være blokkert. Oppsamlingsplass og reingjerde på gnr./bnr. 9/2 vil bidra til at flyttingen kan gjennomføres med bedre forutsigbarhet. Det påpekes likevel at forholdene ikke er optimale, og selv om oppsamlingsplassen kan gi bedre forhold er dette et midlertidig tiltak frem til masseuttakets drift avsluttes og den opprinnelige flyttleien kan tas i bruk igjen.

4.1 Flyttemønster og retning

Reinbeitedistriktet har opplyst at gjerde-/oppsamlingsanlegget ved Rødsand (gnr./bnr. 9/2) kun skal brukes for flytting i retning sør-nord. Tradisjonell flytting retning nor-sør er ikke mulig mens Gullkista er i drift.

- Nord-Sør (høst/vinter): Reinen transporteres forbi Gullkista for å komme til vinterbeite på Kvitnesheia, Hennesheia og omegn.
- Sør-Nord (vår/forflytning til kalvingsland): På vårparten samles rein som har beite på Hennesheia og omegn. Reinen drives deretter inn i gjerde/oppstillingsområdet på Rødsand (gnr./bnr. 9/2) for oppsamling og kontrollert håndtering, før den transporteres videre til kalvingslandet.

Plassering av oppsamlingsområdet er dermed valgt fordi den støtter det faktiske flyttemønsteret som er mulig under drift av Gullkista, og fordi området gir en praktisk og

sikker logistikk for oppsamling, ro og transport.

4.2 Andre tiltak gjennom ny reguleringsplan og konsesjon

I pågående reguleringsprosess for utvidelse av masseuttaket, og i forbindelse med konsesjonssøknad vil det blant annet også sikres:

- Midlertidige løsninger i anleggsperioden, hvor all drift skal stoppes når reinen skal flyttes forbi uttaket.
- Gjenoppretting av areal i masseuttaket som bidrar til en alternativ flyttlei opp Rødsandheia dersom det er behov og forhold (vanskelig og farlig om vinteren).
- Opparbeiding og revegetering ved endt drift sikres i reguleringsplan og driftsplan til konsesjon. Reinbeitedistriktet skal bidra inn i driftsplanen og utformingen av krav til revegetering og opparbeiding.
- Utvidelse av transportbånd under veien skal bidra til mindre anleggstrafikk på veien, og tilrettelegger for bedre avlastning med båttrafikk av masser.
- Det skal tilrettelegges for bedre skjerming mellom uttaket og veien, for å sikre mindre forstyrrelser.
- Privatrettslige tiltak mellom reinbeitedistriktet og tiltakshaver ved massuttaket, som blant annet innebærer økonomiske tiltak og erstatning for belastningen reinbeitedistriktets næring opplever.

Denne søknaden gjelder som nevnt å sikre området for oppsamlingsplass utenfor reguleringsplanen, som ikke kan sikres gjennom planprosessen og konsesjonsprosessen.

5.0 Vurdering av virkninger

Omleggingen gir en midlertidig, men reelt fungerende flyttevei som er betydelig bedre enn dagens situasjon. Ved å sikre oppsamlings- og gjerdeplass før passasje kan flyttingen gjennomføres mer effektivt, med lavere stressnivå i flokken, færre avvik og redusert tidsbruk. Tiltaket bidrar samtidig til bedre sikkerhet for både dyr og trafikanter gjennom planlagte tidsvinduer/stans i drift og tydelig trafikkregulering under passasje.

Avsetting av oppsamlingsplass på gnr./bnr. 9/2 fram til opprinnelig trasé kan gjenopprettes, sikrer driftskontinuitet for reinbeitedistriktet og gir mer forutsigbare rammer mens masseuttaket pågår. Løsningen er reversibel, krever begrensede fysiske inngrep, og kan justeres etter erfaring fra de første flyttingene (funksjonstesting og evaluering).

6.0 Vilkår som foreslås til LMD sitt vedtak

1. Etablering før bruk: Ny midlertidig flyttlei med oppsamlingsplass og nødvendige flyttbare gjerder/mobile installasjoner på gnr./bnr. 9/2 skal være etablert og klar til bruk før første planlagte flytting forbi Gullkista.

2. Operativ plan for passasjer: Før hver flytting skal det foreligge en operativ plan med tidsvinduer for passasje, beredskap og bemanning. Planen skal beskrive stans i drift (sprengning/knusing/transport) og trafikkregime under passasje. Planen utarbeides av reinbeitedistriktet, eventuelt i samarbeid med tiltakshaver av masseuttaket. Planen fungerer som del av forberedelsene til flytting mellom reinbeitedistriktet og tiltakshaver.

3. Trafikk og sikkerhet: Skilt- og trafikkplan skal være godkjent av vegeier (Nordland fylkeskommune), og kan omfatte midlertidig stenging/kolonnekjøring og bruk av trafikkvakter ved behov (fv. 822/internveg). Dersom vegeier mener det ikke er behov for skilt- og trafikkplan skal dette avklares med vegeier god tid i forkant av flytting.

4. Funksjonstesting og justering: Etter første og tredje passasje gjennomføres felles evaluering (tiltakshaver, reinbeitedistrikt og eventuelt vegeier). Eventuelle justeringer iverksettes før videre bruk.

5. Midlertidighet og tilbakeføring: Omleggingen gjelder til masseuttakets drift avsluttes, med mål om å tilrettelegge for tilbakeføring til tilnærmet opprinnelig trasé (oppsiden av veien rundt Gullkista) etter revegetering/opparbeiding, jf. plan- og konsesjonsløp.

6. Grunneierrettigheter: Gyldig grunneieravtale for 9/2 skal foreligge, med tilgang for etablering/bruk og fullmakt til tinglysing før området tas i bruk.

7. Miljø og skånsom utførelse: Tiltak gjennomføres reversibelt og med minimale terrenginngrep; eventuelle tiltak i nærheten av vannforekomster skal utføres skånsomt og uten varig forringelse.

6.1 Avtaler og ansvar

Parter:

- Tiltakshaver (masseuttak)
- Reinbeitedistriktet
- Grunneier 9/2
- Vegeier (ved behov rundt trafikksikkerhet)

1. *Tiltakshaver (masseuttak):*

- Utarbeider (dersom behov) operativ plan i samarbeid med reinbeitedistriktet.
- Stans i drift i avtalte tidsvinduer og i henhold til operativ plan når reinen passerer.
- Samarbeider med reinbeitedistriktet for drift og vedlikehold av oppsamlingsplass i avtaleperioden, slik at den kan brukes som tiltenkt under flytting.
- Ansvar for sikkerhet, skilting og avsperring i forbindelse med masseuttaket under passasje. Samarbeid med reinbeitedistriktet for å sørge for trafikkavvikling i området, og avklaring (eventuelt skiltplan) med vegeier.

2. *Reinbeitedistriktet*

- Utarbeider operativ plan for flyttingen, og involverer tiltakshaver dersom det er behov.
- Varsler planlagt flytting iht. varslingsrutine i operativ plan; stiller med bemanning for rolig passasje og bidrar i funksjonstesting/evaluering.
- Sørger for kommunikasjon med tiltakshaver og samarbeid om drift/vedlikehold av oppsamlingsplassen slik at den kan brukes som tiltenkt under flytting.
- Avklare med vegeier når flytting skal gjennomføres, og eventuelt behov for skiltplan.

3. *Vegeier (Nordland fylkeskommune):* Godkjenner skilt- og trafikkplan og bistår med gjennomføring av midlertidige trafikktiltak (stans/kolonne) dersom det er nødvendig. Koordinerer mot øvrige myndigheter ved behov.

4. *Grunneier 9/2:* Har inngått grunneieravtale som gir tiltakshaver bruksrett til oppstillingsplass og adgang til å låne arealet ut til reinbeitedistriktet; avtalen kan tinglyses av tiltakshaver. Varighet inntil 30 år.

5. *Kompensasjon og privatrettslige tiltak:* Privatrettslige tiltak mellom tiltakshaver og reinbeitedistriktet (inkl. økonomiske tiltak/erstatning) for belastningen næringen opplever, følger av egen avtale utenom denne søknaden.

6. *Rapportering og avvik:* Alle passasjer loggføres (dato, varighet, hendelser). Avvik meldes umiddelbart til partenes kontaktpunkter; nødvendige korrigerende tiltak avtales før neste passasje.